

Stanowisko

II Walnego Zgromadzenia Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej z dnia 18 grudnia 2023 roku w sprawie tragicznej sytuacji w sektorze rolniczym

II Walne Zgromadzenie Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej, w imieniu rolników z województwa warmińsko-mazurskiego, w związku z tragiczną sytuacją w sektorze rolnictwa przedstawia stanowisko oraz propozycje zmian mające na celu przywrócenie rentowności polskich gospodarstw.

Polski rolnik pogrążony jest w kredytach, a pogłębiający się kryzys obejmujący wszystkie kierunki produkcji rolnej w krótkim czasie doprowadzi do niewydolności finansowej i tym samym upadku wielu gospodarstw rolnych.

Niskie ceny płodów rolnych i wysokie koszty produkcji spowodowały drastyczny spadek opłacalności produkcji rolnej, a wprowadzone dopłaty do zbóż, nawozów i rzepaku tylko w nieznacznym stopniu zniwelowały straty rolników. Z tego względu wnosimy o ponowne uruchomienie dopłat w roku 2024, w związku z trwającą wojną Rosji z Ukrainą.

Rolnicy z Warmii i Mazur po raz kolejny podkreślają, że to między innymi napływ produktów rolnych z Ukrainy w znaczącym stopniu przyczynił się do niskich cen skupu polskich produktów. Ukrainie – w obliczu wojny z Rosją - należy pomagać, jednak ta pomoc nie może odbywać się kosztem polskich producentów i ostatecznie doprowadzić do likwidacji polskich gospodarstw rolnych. Ukraina z urodzajnymi czarnoziemami, zwana „spichlerzem świata” dysponuje ogromnym potencjałem w kontekście produkcji rolnej, a brak tych samych standardów i ograniczeń w produkcji rolnej, jakie obowiązują unijnych rolników, stawia polskich producentów rolnych na z góry przegranej pozycji. Z tego względu należy prowadzić rozmowy na szczeblu unijnym odnośnie wprowadzenia takich rozwiązań, które chroniłyby polskich i unijnych rolników przed bezcelowym importem produktów rolnych. Mając na względzie akcesję Ukrainy do Unii Europejskiej należy wypracować odpowiednie długofalowe przepisy przejściowe, które pozwolą na wprowadzenie takich samych standardów i ograniczeń produkcji rolnej, aby tania żywność ukraińska nie wyparła polskich produktów rolnych zarówno z rynku krajowego, jak i z rynków zewnętrznych.

Jako samorząd rolniczy apelujemy o podjęcie systemowych i konkretnych działań na szczeblu krajowym i unijnym, które przyczynią się do opanowania kryzysu w rolnictwie:

W związku z powyższym żądamy:

- Wprowadzenia derogacji na kolejne lata norm GAEC 6, 7 i 8.
Norma GAEC 6, która wprowadza obowiązek utrzymania okrywy zielonej w okresie od 1 listopada do 15 lutego na powierzchni 80% gruntów ornych w gospodarstwie prowadzi do dezorganizacji pracy w wyniku trudności ze stosowaniem optymalnego płodozmianu i wpływa na wzrost kosztów produkcji.
Norma GAEC 7 zakładająca zmianowanie i dywersyfikacje upraw znacząco utrudnia produkcję dla dużych gospodarstw prowadzących produkcję bydła, utrzymujących w zasiewach wyłącznie rośliny paszowe i kukurydzę.
Norma GAEC 8 zakładająca utrzymanie 4% powierzchni gospodarstwa gruntów ugorowanych, zmniejsza dochodowość gospodarstw rolnych, utrudnia planowanie płodozmianu i będzie wpływać na zmniejszenie płatności ekologicznych i rolnośrodowiskowych.
- Usprawnienia działania aplikacji suszowej, pozostawienia możliwości szacowania strat suszowych przez komisje gminne oraz umożliwienie rolnikom skorzystania z odwołania od wyników szacowania strat suszowych. Już od wielu lat w Polsce corocznie występuje susza rolnicza, która w bieżącym roku znacząco przyczyniła się do obniżenia plonów. Bardzo duże straty odnotowali producenci roślin paszowych, a aplikacja w dalszym ciągu zaniża straty w uprawach traw i nie uwzględnia wiosennej i letniej suszy w drugim i trzecim pokosie, mimo że

powszechnie wiadomo, iż niedostatek wody wiosną i latem odbija się na wszystkich pokosach oraz ma wpływ na stan przezimowania oraz plonowanie w kolejnym roku.

Obliczenia dokonane przez aplikację „zgłoś szkodę rolniczą”, w żaden sposób nie odzwierciedlają rzeczywistych strat, które rolnicy ponieśli w uprawach i na użytkach zielonych, ani strat wynikających z raportów sporządzonych przez komisje szacujące straty.

Zdaniem samorządu rolniczego należy niezwłocznie uruchomić pomoc suszową dla gospodarstw rolnych za lata 2022 i 2023, wprowadzić możliwość odwołania się od wyników szacowania strat suszowych oraz zmodyfikować działanie aplikacji w taki sposób, by uzyskane wyniki były zgodne bądź zbliżone do rzeczywistej sytuacji w uprawach i użytkach zielonych. Natomiast wprowadzona w 2022 roku tzw. „pomoc kłękowa dla rodzin” była niewystarczająca i zdaniem samorządu rolniczego miała charakter pomocy socjalnej.

- Uruchomienia kolejnego naboru na zakup i montaż silosów wraz z wyposażeniem, który obejmie również zrealizowane już inwestycje w 2023 roku, za które rolnicy otrzymali decyzje odmowne. Decyzje te wynikały ze zmiany sposobu wezwania ARiMR do usunięcia braków formalnych z przesyłania tradycyjnym listem poleconym na wysyłane krótkie wiadomości tekstowe sms. Wielu rolników, którzy składali wnioski o dofinansowanie z powodu nieotrzymania lub przeoczenia wiadomości tekstowej nie złożyło stosownych poprawek do wniosku i nie otrzymało pomocy do zakupu silosów. W związku z powyższym wnioskujemy o ponowne uruchomienie naboru, gdyż problem napływu zbóż z Ukrainy nie został do końca rozwiązany.
- Zapewnienia opłacalności produkcji roślinnej. Rolnicy borykają się z brakiem opłacalności produkcji roślinnej z powodu niskich cen zbieranych plonów oraz problemów z ich sprzedażą, a przede wszystkim z wysokimi cenami środków do produkcji. Jednorazowe dopłaty do zbóż i nawozów nie pokryły ponoszonych strat w produkcji roślinnej, dlatego pilnie należy podjąć działania stabilizujące ceny produktów rolnych i środków do produkcji, np. poprzez utrzymanie dopłat do środków produkcji na kolejne lata lub całkowitą blokadę napływu zbóż z Ukrainy. Stabilizacja opłacalności produkcji jest niezbędna do przygotowania się do kolejnych żniw w 2024 roku, w którym napływ niskiej jakości zbóż z Ukrainy najprawdopodobniej zostanie powtórzony.
- Zapewnienia opłacalności produkcji mleka, bydła opasowego, trzody chlewnej oraz przygotowanie planu odbudowy pogłowia trzody chlewnej. Rolnicy prowadzący produkcję zwierzęcą apelują o zapewnienie stałych cen sprzedaży i o niezwiększanie kosztów produkcji wprowadzanymi nowymi przepisami i ograniczeniami krajowymi, jak również tymi, które wynikają z przepisów unijnych. Dla odbudowy pogłowia trzody chlewnej niezbędne jest opanowanie problemu ASF, wprowadzenie ułatwień dla rodzinnych gospodarstw, które prowadzą hodowle w przedziale 20–30 macior, promowanie spożycia wieprzowiny oraz rozwój małych ubojni i masarni produkujących wyroby premium oraz ponowne uruchomienie programu locha PLUS.
- Podjęcia działań na szczeblu unijnym w zakresie urealnienia minimalnych cen interwencyjnych na produkty rolne.
- Postulujemy o wprowadzenie natychmiastowego embarga na import cukru z Ukrainy, w pełni popierając stanowisko w tej sprawie Krajowego Związku Plantatorów Buraka Cukrowego.
- Zmiany zasad udzielania kredytów płynnościowych w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy. Kredyty powinny być udzielane dla tych gospodarstw, które realnie potrzebują pomocy i mają kłopoty finansowe, a których wnioski o kredyt są odrzucane przez banki. Kredyty płynnościowe powinny umożliwiać także spłatę zobowiązań cywilno-prawnych.
- Zwracamy się o prowadzenie konsultacji w zakresie opiniowania projektów aktów prawa w trybie przewidzianym w art. 5a ustawy o izbach rolniczych, czyli z zachowaniem "co najmniej 14-dniowego" terminu na wydanie takiej opinii. Coraz częściej mają miejsce sytuacje, w których samorząd rolniczy na wydanie opinii miał wyznaczony znacznie krótszy termin, czasem nawet kilkuniedniowy. Izby rolnicze działają w oparciu o strukturę aktywnych zawodowo rolników, którzy społecznie angażują się w prace samorządu i okres wskazany w ustawie jest z tego punktu widzenia optymalny.
- W zakresie opiniowania obrotu ziemią użytkowaną rolniczo będącą w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa, domagamy się wprowadzenia aktem prawnym obowiązku wskazywania przez Oddziały Terenowe

Kraiowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w przesyłanych pismach danych niezbędnych do prawidłowego i merytorycznego przeprowadzenia konsultacji w terenie wśród zainteresowanych rolników oraz członków organów Izby (m.in. numer działki, powierzchnia, obręb).

- Zwiększenia co najmniej do 50% przetargów ograniczonych ofert pisemnych. Opinie wydawane przez samorząd rolniczy w zakresie gospodarowania ziemią będącą z Zasobie Skarbu Państwa powinny być wiążące.
- Walne Zgromadzenie Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej zwraca uwagę na poważne problemy związane ze szkodami powodowanymi przez zwierzęta łowne i prawnie chronione. Od wielu lat W-MIR wnioskuje do Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa o zajęcie się problemem zbyt wysokiej populacji wilków i łosi oraz bobrów na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. O ile za szkody powodowane przez łosie i bobry można uzyskać odszkodowanie pokrywające przynajmniej część strat, o tyle w przypadku wilków sytuacja jest o wiele bardziej skomplikowana. Jest to związane z niejednoznacznymi zasadami udzielania odszkodowania za szkody wyrządzone przez wilki w pogłowie zwierząt gospodarskich w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez tzw. bezpośredniej opieki. Ogromnie krzywdząca jest nowelizacja Rozporządzenia Ministra Środowiska z lipca 2023 w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową, zgodnie z którą odmawia się rolnikom już nie tylko odszkodowania, ale nawet i szacowania szkody w przypadku braku spełnienia warunku dotyczącej sprawowania tzw. bezpośredniej opieki nad hodowanymi zwierzętami. Kuriozalne jest też to, że coraz częściej rolnicy utrzymujący zwierzęta w budynku inwentarskim w momencie ataku wilków w porze nocnej również otrzymują odmowę wypłaty odszkodowania, na podstawie zarzutu niesprawowania bezpośredniej opieki nad zwierzętami w momencie ataku. Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza wnioskuje o jak najszybsze wprowadzenie możliwości odstrzału redukcyjnego wilka na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Mając na uwadze powagę problemu, Walne Zgromadzenie Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej wnioskuje o pilne podjęcie prac zarówno odnośnie problemu nadmiernej liczebności wilków, łosi i bobrów w województwie warmińsko-mazurskim, jak i zmianą zasad zapobiegania szkodom, zasad szacowania szkód oraz wypłatą odszkodowań za szkody powodowane przez w/w gatunki zwierząt.

- Należy kontynuować, a wręcz pilnie przyspieszyć prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody odnośnie wprowadzenia odszkodowań za szkody wyrządzone przez ptaki prawnie chronione (poselski projekt ustawy druk 2177). Gospodarstwa rolne coraz częściej borykają się z problemem szkód wyrządzonych przez ptaki prawnie chronione, za które – mimo poważnych strat – nie przysługuje żadne odszkodowanie, z uwagi na brak uwzględnienia rosnącej populacji ptactwa będącego pod ochroną, jako gatunku za który ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa.

Romuald Tański

 Przewodniczący Obrad

II Walnego Zgromadzenia

Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej